

SPIS TREŚCI

	Str.
OD AUTORA	5
I. ŚRODOWISKO GEOGRAFICZNE. LUDNOŚĆ MALI	
Położenie Mali	11
Rzeźba terenu, gleby, hydrografia	13
Ludność	14
II. WCZESNY OKRES DZIEJÓW SPOŁECZEŃSTW NADNIGERYJSKICH I KSZTAŁTOWANIE SIĘ PAŃSTW	
Rybacy i koczownicy. Organizacje plemienne	16
Wpływy Ghany nad Nigrem	19
Ekspansja ludów rolniczych na tereny między górnym Senegalem i Nigrem	22
Państwka Soninke — sukcesorów Ghany	25
Początki Mali	27
Początki państwa Songhaj; Kukia i Gao	31
III. EKSPANSJA TERYTORIALNA I ROZKWIT MALI	
Panowanie Sundiaty Keity	37
Następcy Sundiaty. Dalsze podboje	40
Rozkwit Mali. Panowanie Musy I	41
Panowanie Maghana I i Mansa Sulejmana	47
IV. GOSPODARKA I SPOŁECZEŃSTWO MALI OKRESU ROZKWITU	
Podziały etniczne i kulturowe	51
Rolnictwo, hodowla i inne zajęcia produkcyjne	52
Handel i transport	61
Miasta	66
Struktury społeczne	68
V. ORGANIZACJA PAŃSTWA MALI	
Dynastia i grupa rządząca	74
Stolica, dwór, urzędy centralne	76

Prowincje, państwa zależne, urzędy lokalne	82
Skarbowość	84
Armia	86
Kontakty dyplomatyczne z innymi państwami	88

VI. KULTURA RODZIMA I ISLAM

Formy kultury rodzimej	91
Dwór jako ośrodek kultury tradycyjnej	94
Islam a polityka dynastyczna i państwowa. Metody rozpowszechniania islamu	96
Islam a społeczeństwo. Synkretyzm religijny	98

VII. STCINICWY UPADEK MALI

Oslabienie władzy centralnej i straty terytorialne	101
Mali w XV i XVI w. Przesunięcie punktu ciężkości państwa na zachód	103
Stosunek do Songhaju	104
Rozdrobnienie polityczne i upadek państwowości Mali w XVII w.	106

VIII. EKSPANSJA TERYTORIALNA SONGHAJU ZA DYNASTII SONNI

Songhaj w XIII i XIV w. Zrzucenie zwierzchnictwa Mali	107
Panowanie Sonni Alego Wielkiego	110
Sonni Baro i upadek dynastii	116

IX. SONGHAJ ZA DYNASTII ASKIA

Askia Mohammed I Wielki. Ostatni etap ekspansji terytorialnej	118
Polityka Askii Mohammeda I wobec islamu	123
Następcy Askii Mohammeda I. Okres walk o tron	125
Panowanie Askii Dauda	128
Oslabienie państwa za następców Askii Dauda	130

X. ORGANIZACJA PAŃSTWA SONGHAJ

Zasięg terytorialny i ludność	133
Stolica, dynastia, dwór	134
Urzędy centralne	138
Urzędy terytorialne. Hierarchia i jej podstawy	140
Armia	144
Skarbowość	147

XI. GOSPODARKA I SPOŁECZEŃSTWO SONGHAJU

Zajęcia produkcyjne	151
Handel i transport	153
Miasta	157
Podziały społeczne	161
Państwo jako czynnik przyspieszający przemiany społeczne	163

XII. KULTURA SONGHAJU

Islam a kultura ludowa. Ich zróżnicowany zasięg społeczny	167
Miasta jako ośrodki kultury elitarnej	168
Środowisko ulemów	170
Synkretyzm	175

XIII. NAJAZD MAROKAŃSKI I UPADEK SONGHAJU

Trudności wewnętrzne Songhaju	178
Najazd marokański i bitwa pod Tondibi	179
Ostateczny upadek Songhaju	181

XIV. PASZALIK ARMA

Nieudana próba opanowania Songhaju. Obszar paszaliu	184
Stopniowy zanik zależności od Maroka	189
Organizacja wewnętrzna paszaliu Arma	191
Wojny	195
Rabunkowy charakter rządów Arma w końcu XVII i w XVIII w.	198
Upadek paszaliu	201

XV. DENDI

Obszar i organizacja państwa w pierwszej połowie XVII w.	204
Zanik sił gospodarczych i politycznych integrujących państwo	207
Rozdrobnienie polityczne	208

XVI. PAŃSTWA BAMBARA

Bambara przed XVII w.	210
Powstanie państw Segu i Kaarta	212
Następcy Bitona Kulibali. Dynastia Diara	215
Instytucje państwowe: dynastia, urzędy, armia	216
Stolice	219
Porównanie państw Bambara z Mali i Songhajem	220

XVII. ORGANIZACJE PLEMIENNE W XVII–XVIII W.

Koczownicy pogranicza Sahary i Sahelu	223
Koczownicy Fulbe	225
Systemy segmentarne	227

XVIII. GOSPODARCZE I SPOŁECZNE OBJAWY UPADKU W XVII–XVIII W.

Zmiany demograficzne	230
Ekspansja koczowników kosztem osadnictwa rolniczego	232
Spadek produkcji	233

Głody, zarazy i paniki	234
Ograniczenie rozmiarów handlu i miast	236
Struktura regresu	239

XIX. OGRANICZENIE WPLYWÓW ISLAMU

Przyczyny i objawy regresu ideologii islamu w XVII—XVIII w.	241
Ekspansja kultury animistycznej	244
Przejawy kultury muzułmańskiej. Rola Timbaktu	242

XX. INTENSIFYKACJA ŻYCIA GOSPODARCZO-SPOŁECZNEGO I POLITYCZNEGO

Charakterystyka XIX stulecia	248
Przyrost ludności i rozwój osadnictwa	249
Miasta i handel	252
Państwo Fulbe w Masinie	254
Działalność El-Hadż Omara i rozwój państwa Tukulerów. Kłęska Kaarta, Segu i Dina	262
Organizacja państwa Tukulerów. Tendencje odśrodkowe	273
Rozpad państwa Kong. Kenedugu	279
Zasięg państwa Samoriego	285
Terytoria poza zasięgiem organizacji państwowych	287
Typ państwowości zachodniosudańskich w XIX w. Rola bractw religijnych	290

XXI. EKSPANSJA KOLONIALNA

Podróże odkrywcze	295
Cele mocarstw europejskich. Rywalizacja angielsko-francuska	299
Organizacja ekspansji francuskiej	301
Początek ekspansji	304
Natężenie walk i podbojów. Wojny z Samorim, Ahmadu i Babembą	306
Walki z Tuaregami. Podbój Timbaktu, Gao oraz obszarów pustynnych	320
Ocena oporu przeciw najazdowi francuskiemu	324

XXII. PANOWANIE KOLONIALNE. ORGANIZACJA WŁADZTWA FRANCUSKIEGO

Sudan Francuski w ramach Francuskiej Afryki Zachodniej	328
Administracja bezpośrednia (do 1946 r.) i podział administracyjny Sudanu Francuskiego	330
Armia, skarbowość i sądownictwo	333
Szkolnictwo, misje i polityka asymilacji	337

XXIII. LUDNOŚĆ I GOSPODARKA SUDANU FRANCUSKIEGO

Sytuacja demograficzna i struktury społeczne	340
Produkcja rolna, hodowlana i rybołówstwo	343
Produkcja rzemieślnicza, handel wewnętrzny	348
Inwestycje i transport	350
Formy eksploatacji kolonialnej	354

**XXIV. RUCH ANTYKOLONIALNY W SUDANIE FRANCUSKIM I ROZWÓJ DĄŻEŃ
NIEPODLEGŁOŚCIOWYCH**

Bunty ludności	359
Sudan Francuski w okresie II wojny światowej	363
Sudan w Unii Francuskiej	365
Związki zawodowe	367
Partie polityczne przed i po ustawie ramowej	370

XXV. ODZYSKANIE NIEPODLEGŁOŚCI

Referendum 28 września 1958 r. i powstanie Republiki Sudańskiej	375
Federacja Mali	376
Rozpad Federacji Mali. Powstanie Republiki Mali 22 września 1960 r.	381

WAŻNIEJSZE WYDARZENIA PO 1960 ROKU	385
WSKAZÓWKI BIBLIOGRAFICZNE	394
SŁOWNICZEK TERMINOLOGICZNY	405
INDEKS NAZWISK	420
INDEKS NAZW GEOGRAFICZNYCH, ETNICZNYCH, RODOWYCH ORAZ ORGANI- ZACJI POLITYCZNYCH I SPOŁECZNYCH	432
SPIS ILUSTRACJI	444
SPIS MAP	447